

« گزارش سازمان ملل افشاگر محو سیستماتیک هویت زنان توسط طالبان: حکم جدید طلاق و تعمیق آپارتاید جنسیتی » یادداشت مفهومی

مقدمه

افغانستان تحت حاکمیت طالبان، شاهد یکی از شدیدترین عقب‌گردها در حقوق زنان در تاریخ معاصر است. گزارش‌ها و بیانیه‌های اخیر سازمان ملل متحد، به‌ویژه در رابطه با فرمان شماره ۱۸ طالبان (اصول جدایی زوجین) که در ۱۴ مه ۲۰۲۶ صادر شده، بر روند آگاهانه و شتاب‌دار محو هویت زنان و دختران افغان تأکید دارند. این فرمان، همراه با محدودیت‌های گسترده‌تر، ازدواج کودکان را نهادینه کرده، دسترسی زنان به طلاق را به شدت محدود می‌سازد و تبعیض جنسیتی سیستماتیک را تثبیت می‌کند. این وینار به بررسی این تحولات از منظر آخرین ارزیابی‌های سازمان ملل خواهد پرداخت و نشان خواهد داد که چگونه سازوکارهای حقوقی، اجتماعی و سیاسی، زنان افغان را از استقلال، دید و حقوق اساسی شان محروم می‌کنند. هدف این رویداد، تقویت صدای زنان افغان و ترغیب پاسخ هماهنگ بین‌المللی است.

منطق برگزاری

قانون جدید طلاق طالبان (فرمان شماره ۱۸) به صراحت جدایی دخترانی را که پیش از بلوغ ازدواج کرده‌اند، تنظیم می‌کند. این فرمان با تفسیر سکوت دختر در زمان بلوغ به عنوان رضایت، عملاً ازدواج کودکان را مشروعیت می‌بخشد. این قانون حق طلاق یک‌طرفه را به مردان می‌دهد، در حالی که برای زنان الزامات سنگین اثباتی و رضایت را تحمیل می‌کند و فرار از ازدواج‌های اجباری یا خشونت‌آمیز را تقریباً غیرممکن می‌سازد. این فرمان بخشی از الگوی بزرگ‌تری است که در گزارش‌های سازمان ملل ثبت شده: محو سیستماتیک زنان از زندگی عمومی، ممنوعیت تحصیل فراتر از سطح ابتدایی، محدودیت شدید در حرکت و کار، و جرم‌انگاری حضور زنان در جامعه. زنان سازمان ملل و یوناما این اقدامات را گام‌هایی به سوی «آپارتاید جنسیتی» توصیف کرده‌اند که بحران انسانی را عمیق‌تر کرده و استقلال، فرصت و عدالت را از زنان سلب می‌کند. با نزدیک شدن به پنجمین سال حاکمیت طالبان، جامعه جهانی در معرض خطر عادی‌سازی این سرکوب قرار دارد. ابتکار توسعه برین (BID)، به عنوان نهادی متعهد به توانمندسازی زنان افغان، بر این باور است که برجسته‌سازی این مسائل، پیوند واقعیت‌های محلی با advocacy جهانی و جلوگیری از تثبیت بیشتر قوانین تبعیض‌آمیز، امری ضروری است.

اهداف

- ❖ ارائه و تحلیل یافته‌های گزارش‌ها و بیانیه‌های اخیر سازمان ملل در مورد فرمان شماره ۱۸ طالبان و وضعیت کلی زنان افغان.
- ❖ برجسته کردن تقاطع محو حقوقی (قانون طلاق و ازدواج کودکان) با محرومیت اجتماعی و هویتی زنان افغان.
- ❖ فراهم کردن بستری برای شنیده شدن صدای زنان افغان، فعالان و کارشناسان جهت تجربیات زیسته و پیشنهادهای.
- ❖ بررسی راهکارهای مسئولیت‌پذیری، دادخواهی هدفمند و حمایت از زنان افغان داخل و خارج کشور.
- ❖ بسیج ذی‌نفعان بین‌المللی برای اقدام قوی‌تر و هماهنگ در برابر آزار جنسیتی در افغانستان.

نتایج مورد انتظار

- ❖ افزایش آگاهی شرکت‌کنندگان و مخاطبان گسترده‌تر نسبت به فرسایش مستند حقوق زنان افغان توسط سازمان ملل و پیامدهای فرمان جدید طلاق.
- ❖ تقویت شبکه‌ها و شراکت‌ها میان جامعه مدنی افغان، سازمان‌های بین‌المللی و سیاست‌گذاران برای دادخواهی مشترک.
- ❖ تدوین پیشنهادهای و نقاط عملیاتی مشخص از دل بحث‌ها، که توسط ابتکار برین برای توسعه به صورت خلاصه سیاست‌گذاری یا بیانیه پس از وینار منتشر خواهد شد.
- ❖ تقویت فراخوان‌ها برای عدم به رسمیت شناختن احکام طالبان که استانداردهای حقوق بشر بین‌المللی را نقض می‌کنند، با تأکید ویژه بر حفاظت از حاکمیت مثبت و هویت زنان.
- ❖ افزایش دید مقاومت و تاب‌آوری زنان افغان و مقابله با روایت‌های محو هویت.

موضوعات بحث:

این وینار حول دو محور اصلی و به‌هم‌پیوسته برگزار می‌شود:

۱. گزارش‌های سازمان ملل متحد

- ❖ تحلیل آخرین گزارش‌ها و بیانیه‌های UN Women و UNAMA درباره وضعیت حقوق زنان در افغانستان.
- ❖ بررسی مفهوم «آپارتاید جنسیتی» و محو سیستماتیک زنان از فضای عمومی.
- ❖ ارزیابی تأثیر محدودیت‌های آموزشی، کاری، حرکتی و اجتماعی بر وضعیت انسانی و روانی زنان و دختران.
- ❖ نقش و چالش‌های جامعه جهانی در برابر این گزارش‌ها.

۲. فرمان طلاق طالبان (فرمان شماره ۱۸)

- ❖ بررسی محتوای فرمان و پیامدهای حقوقی آن بر ازدواج کودکان و حقوق طلاق زنان.
- ❖ تحلیل مشروعیت بخشی به ازدواج پیش از بلوغ و تفسیر سکوت به عنوان رضایت.
- ❖ مقایسه حقوق یک طرفه مردان با موانع سنگین زنان برای خروج از ازدواج‌های اجباری یا خشونت آمیز.
- ❖ تأثیر این فرمان بر امنیت، سلامت و آینده دختران افغان و پیوند آن با سرکوب گسترده جنسیتی.

پیام‌های کلیدی

قانون جدید طلاق طالبان نه یک اقدام جداگانه، بلکه بخشی از یک کمپین سیستماتیک برای محو هویت، استقلال و حضور زنان افغان از جامعه است. گزارش‌های سازمان ملل به وضوح این «آپارتاید جنسیتی» و جرم‌انگاری وجود عمومی زنان را مستند کرده و از جامعه جهانی خواسته‌اند که هرگونه عادی‌سازی این سیاست‌ها را قاطعانه رد کنند. زنان افغان دارای حقوق ذاتی بر اساس حقوق بین‌الملل هستند که نمی‌توان آن‌ها را تابع تفسیر هیچ حکومتی از حاکمیت یا فرهنگ قرار داد. حفاظت از آنان نیازمند اقدام ملموس است: دادخواهی پایدار، حمایت بشردوستانه‌ای که ابتکارات زنان محور را در اولویت قرار دهد، و سازوکارهای قوی مسئولیت‌پذیری برای جلوگیری از عقب‌گرد بیشتر. سکوت یا بی‌عملی، چیزی جز مشارکت در قربانی‌سازی مداوم نیمی از جمعیت افغانستان نیست.

مخاطبان هدف

- ❖ سیاست‌گذاران و دیپلمات‌های کشورهای منطقه و جهان.
- ❖ محققان، اساتید دانشگاه، و دانشجویان رشته‌های روابط بین‌الملل، علوم سیاسی، و مطالعات منطقه‌ای.
- ❖ تحلیلگران امنیتی و کارشناسان مبارزه با تروریسم.
- ❖ نمایندگان سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.

فرمت:

- ❖ مدت زمان: ۲ ساعت، شامل سخنرانی کلیدی، بحث پنل و پرسش و پاسخ.
- ❖ پلتفرم: زوم، با پخش زنده در وبسایت ابتکار برین برای توسعه و کانال‌های رسانه‌های اجتماعی برین.
- ❖ گرداننده توسط کارشناسان ابتکار برین برای توسعه برای اطمینان از گفت‌وگوی فراگیر و سازنده هدایت می‌شود.

دعوت به اقدام

ابتکار برین برای توسعه از ذینفعان دعوت می‌کند تا در این گفت‌وگوی حیاتی برای بازخوانی گذشته و ترسیم مسیری برای آینده‌ای بهتر برای افغانستان و منطقه از طریق همکاری و نوآوری. این وینار بستری به موقع و قدرتمند برای دادخواهی و تعهد را به حقوق، کرامت و آینده زنان افغان تأیید کند.